

OD REDAKTORA NAUKOWEGO

W pedagogice szkolnej występuje różnorodność teoretycznych ujęć, zagadnień stanowiących przedmiot badań tej subdyscypliny. Daje się również odnotować poszukiwanie wychowawczych i dydaktycznych rozwiązań, złożonych problemów realizacji podstawowych funkcji szkoły, które zmieniają swój zakres i treść.

W obliczu dynamicznych zmian cywilizacyjnych, społeczno-kulturowych, zjawiska globalizacji, a równocześnie następującej regionalizacji współczesna szkoła w naturalny sposób zmuszona jest do poszukiwania sposobów adekwatnego reagowania w kontekście szans integralnego rozwoju dziecka.

Wyrasta też potrzeba podejmowania – tak w obszarze teorii, jak i praktyki – działań upowszechniających nowe lub zmodyfikowane teorie w pedagogice szkolnej i związane z nią rozwiązania praktyczne.

Autorzy niniejszego numeru Roczników Pedagogicznych podejmują dyskusję nad aktualnymi problemami pedagogiki szkolnej, koncentrując się głównie na innowacyjnej działalności w wychowawczej i dydaktycznej funkcji szkoły.

Punkt wyjścia teoretycznych analiz stanowi artykuł ks. Adama Maja ukazujący pedagogiczne, prawne i metodologiczne podstawy innowacji i eksperymentów pedagogicznych. Autor przedstawia aspekt rozwoju szkoły poprzez działalność innowacyjną i eksperymentalną. Zaprezentowane rozwiązania są tłem dla analiz Marii Matulcikowej, która koncentruje swoją uwagę na uczniu, ukazując teoretyczne podstawy tego paradygmatu i zadając praktyczne pytania.

Jednym z istotnych czynników projektowania, wdrażania i wartościowania innowacji szkolnych jest autentyczność i pasja nauczyciela. Zagadnienie to stanowi przedmiot analiz Lucyny Dziaczkowskiej. Autorka dokonała szczegółowej egzemplifikacji tego problemu na podstawie biografii Anny Nagórskiej (1882-1963).

Podobny problem podejmuje Leszek Waga, który ukazuje związki między pedagogicznymi postulatami Ludwika Jeleńskiej (1885-1961) w świetle założeń współczesnej pedagogiki integralnej.

Znaną na świecie innowacją o charakterze wychowawczo-opiekuńczym jest rodzimy model opieki według Hermanna Gmeinaera. Zagadnienie Wiosek Dziecięcych stanowi przedmiot badań Oresty Karpenko. Mimo że zagadnienie to stanowi bezpośredni przedmiot pedagogiki szkolnej, może być ono inspiracją do działań innowacyjnych w pełnieniu opiekuńczej funkcji szkoły.

W kolejnym artykule Joanna Majchrzyk-Mikuła i Marcelina Kacprzak analizują arteterapię jako źródło inspiracji dla działalności wychowawczo-dydaktycznej. Autorki prezentują stanowisko, że ten rodzaj terapii stanowi dla pedagoga niekończące się źródło inspiracji dzięki mnogości oferowanych rodzajów twórczości artystycznych.

Badania Anny Badory wskazują, że czynnikiem inspirującym rozwój zdolności do twórczości jest/ może być cyberprzestrzeń. Autorka dokonuje analizy terminów „zdolność do twórczości” oraz „cyberprzestrzeń” jako potencjału dla rozwijania zdolności do twórczości.

Te dwa zagadnienia stanowią teoretyczną podstawę własnych badań empirycznych dotyczących oceny przez badanych studentów potencjału cyberprzestrzeni jako czynnika rozwoju zdolności do twórczości osoby.

Strukturalizacja czasu uczniów liceum w fizycznej przestrzeni szkoły stanowi przedmiot analiz Karola Motyla. Autor stoi na stanowisku, że kategoria czasu posiada wielki potencjał, który nie jest w pełni wykorzystywany do opis rzeczywistości edukacyjnej. Zastosowane metody badań pozwoliły uzyskać wyniki dotyczące form strukturalizacji czasu przejawiane przez uczniów liceum w poszczególnych fizycznych przestrzeniach szkoły.

Obserwowanym zjawiskiem w przestrzeni społecznej jest dynamika budowania społeczeństwa obywatelskiego. Powstaje podstawowe pytanie: jakie jest/ może być miejsce i funkcja szkoły w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego?

Próbę odpowiedzi na to pytanie podejmują Krystyna Chałas i Wojciech Kaczmarczyk. Artykułem tym otwierają nowe pola badawcze i przestrzenie działań innowacyjnych. Należy przy tym podkreślić, że przygotowanie uczniów do budowania społeczeństwa obywatelskiego może odbywać się od najmłodszych lat. Włączanie szkoły w budowanie

społeczeństwa obywatelskiego stanowi czynnik wzmacniający satysfakcję z pracy zawodowej.

Ważnym czynnikiem przygotowania uczniów do włączenia się w proces budowania społeczeństwa obywatelskiego jest nauczyciel – jego przygotowanie merytoryczne, stąd więc potrzeba permanentnego doskonalenia. Ten problem porusza w swoim artykule Iwona Błaszczak. Autorka podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: Czy podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej wpływa pozytywnie na ich postawy i tym samym zwiększa ich satysfakcję z pracy.

Przedstawiany numer czasopisma powstał na gruncie międzyuczelnianej współpracy o zasięgu krajowym i międzynarodowym w zakresie pedagogiki szkolnej.

Wyrażamy nadzieję, że zaprezentowane materiały staną się inspiracją do dalszych studiów i poszukiwań badawczych w zakresie pedagogiki szkolnej teoretycznie i praktycznie zorientowanej.

*Prof. dr hab. Krystyna Chałas
e-mail: kryschal@kul.pl*